

Fecr Yayınları: 403

TEFSİRDE GAZVELER
-Mukâtil b. Süleyman Örneği-

Mustafa SOYCAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

1. Baskı: Ocak 2021

ISBN: 978-625-7879-44-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

TEFSİRDE GAZVELER

-Mukâtil b. Süleyman Örneği-

Mustafa SOYCAN

Ankara 2021

Mustafa SOYCAN

25.09.1977 yılında Konya’da doğdu. 1997 yılında Konya İmam Hatip Lisesi’ni, 2002 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ni bitirdi. 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı’nda, Yüksek Lisansını, 2019 yılında da Bursa Uludağ Üniversitesinde İslam Tarihi alanında doktorasını tamamladı.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	7
ÖN SÖZ	9
GİRİŞ	11
Araştırmanın Konusu.....	11
Araştırmanın Önemi.....	12
Araştırmanın Amacı.....	13
Araştırmanın İçeriği.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM: KAYNAK TARAMASI

1.1. Kaynak Taraması.....	15
---------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM: BEDİR SAVAŞI

2.1. Savaşın Sebepleri ve Savaş Öncesinde Yaşanan Gelişmeler.....	23
2.2. Savaşın Seyri.....	31
2.3. Savaş Esnasında Meleklerin Müslümanlara Yardım Etmesi.....	40
2.4. Savaşta Şehit Olanlar.....	42
2.5. Müşriklerden Öldürülenler.....	43
2.6. Ele Geçirilen Esirlerle İlgili Uygulamalar.....	46
2.7. Ele Geçirilen Ganimetlerle İlgili Uygulamalar.....	50
2.8. Savaşın Sonraki Gelişmeler.....	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: UHUD SAVAŞI

3.1. Savaşın Sebepleri.....	53
3.2. Savaşla İlgili Bilgiler.....	53
3.3. Savaşta Şehit Olanlar.....	60
3.4. Savaş Sonrasında Müşriklerin Takip Edilmesi.....	61
3.5. Savaşın Sonra Yahudi ve Münafıkların Faaliyetleri.....	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: HENDEK SAVAŞI

4.1. Savaşa Katılan Mekkeliler'in Müttefikleri.....	69
4.2. Müslümanların Savaş Hazırlıkları.....	70
4.3. Savaşın Önce Yahudilerin Faaliyetleri.....	72
4.4. Savaşın Seyri.....	73

BEŞİNCİ BÖLÜM: BENÛ KUREYZA SAVAŞI

5.1. Savaşın Nedeni ve Kuşatma Esnasında Yaşanan Hâdiseler—	79
5.2. Ebû Lübâbe'nin Hakem Tayin Edilmesi —————	81
5.3. Savaşın Sonucu—	83
5.4. Alınan Ganimet ve Esirlerle İlgili Uygulamalar—	83

ALTINCI BÖLÜM: HUDEYBİYE SEFERİ

6.1. Seferin Sebepleri —————	87
6.2. Sefere Çıkış ve Sefer Esnasında Yaşananlar —————	88
6.3. Hudeybiye'de Antlaşma Öncesi Yaşananlar —————	89
6.4. Hudeybiye Antlaşması—	93
6.5. Antlaşma Maddeleri—	95
6.6. Seferden Dönüş ve Seferin Sonuçları —————	95

YEDİNCİ BÖLÜM: MEKKE'NİN FETHİ

7.1. Fethin Sebepleri —————	99
7.2. Fetih Öncesi Cereyan Eden Hadiseler —————	100
7.3. Fetih ve Fetih Esnasında Yaşananlar —————	102
7.4. Fetih Esnasında Öldürülenler —————	105

SEKİZİNCİ BÖLÜM: HUNEYN SAVAŞI

8.1. Savaş Öncesindeki Gelişmeler —————	107
8.2. Savaşla İlgili Bilgiler —————	108

DOKUZUNCU BÖLÜM: TEBÛK SEFERİ

9.1. Sefer Öncesindeki Gelişmeler —————	111
9.2. Sefer Esnasında Yaşananlar—	113
9.3. Sefer Esnasında Münafıkların Faaliyetleri —————	114
9.4. Seferden Dönüş Esnasında Yaşananlar —————	117
9.5. Sefere Katılmayanlarla İlgili Hususlar —————	118

SONUÇ —————	123
--------------------	-----

KAYNAKÇA —————	127
-----------------------	-----

EKLER —————	129
--------------------	-----

KISALTMALAR

b.	bin, ibn
Bk.	Bakınız
c.	Cilt
çev.	Çeviren
DİA	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
haz.	Hazırlayan
Hz.	Hazreti
müt.	Mütercim
nşr.	Neşreden
s.	Sayfa

ÖN SÖZ

Çalışmamızda Kur'an'da yer alan âyetlerin tümünün tefsirini içeren eserlerden günümüze ulaşan ilk tefsir olma özelliğini taşıyan Mukâtil b. Süleyman'ın *Tefsîr* adlı eserindeki Hz. Peygamber'in savaşlarına dair rivâyetlerin değerlendirilmesi ele alınmıştır. Onun meğâziye dair naklettikleri, çağdaşı olan ve meğâziyle ilgili eserleri bulunan Urve b. Zübeyr, İbn Şihâb ez-Zührî, Musa b. Ukbe ve İbn İshâk'ın eserlerindeki rivâyetlerle karşılaştırılmıştır. Ayrıca tefsirinde Mukâtil b. Süleyman'ın rivâyetlerine yer veren Sa'lebi'nin *el-Kesf ve'l-Beyân fi Tefsîri'l-Kur'an* adlı eserinde Enfal Sûresi'ndeki Bedir Savaşıyla ilgili rivâyetler ile Mukâtil'in konuyla ilgili rivâyetleri değerlendirilmiştir. Bununla tefsir kitaplarında yer alan siyer rivâyetlerinin malzeme değerinin tespiti yönünde adım atılması hedeflenmiştir.

Mustafa SOYCAN